

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 18.9.2008
COM(2008) 566 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza

{SEC(2008) 2443}

{SEC(2008) 2444}

{SEC(2008) 2445}

KAZALO

1.	Uvod.....	3
2.	Izzivi večje in bolj raznolike EU.....	4
3.	Cilji.....	5
4.	Večjezičnost za medkulturni dialog in socialno kohezijo.....	6
4.1.	Uveljavljanje vseh jezikov	6
4.2.	Premagovanje jezikovnih ovir v lokalnem okolju	6
5.	Večjezičnost in blaginja	7
5.1.	Jeziki in konkurenčnost.....	8
5.2.	Jeziki in zaposljivost	8
6.	Vseživljenjsko učenje.....	9
6.1.	Več možnosti za učenje več jezikov	9
6.2.	Učinkovito poučevanje jezikov.....	10
7.	Mediji, nove tehnologije in prevajanje.....	11
8.	Zunanja razsežnost večjezičnosti	13
9.	Izvajanje	14
10.	Sklepi.....	14

SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza

*Jezikovna raznolikost je izziv za Evropo, vendar gre po našem mnenju za izziv, ki se izplača.
(Amin Maalouf, skupina izobražencev za medkulturni dialog)*

1. UVOD

Usklajen soobstoj številnih jezikov v Evropi je močan simbol prizadevanja Evropske unije za združenost v različnosti, ki je eden izmed temeljev evropskega projekta. Jeziki določajo osebne identitete, hkrati pa so del skupne dediščine. Lahko so most, ki nas povezuje z drugimi ljudmi, lahko nam približajo druge dežele in kulture ter tako spodbudijo medsebojno razumevanje. Uspešna politika večjezičnosti lahko izboljša življenje državljanov, saj lahko poveča njihove možnosti za zaposlitev, poenostavi dostop do storitev in pravic ter prispeva k solidarnosti z okrepljenim medkulturnim dialogom in socialno kohezijo. S tega vidika je lahko jezikovna raznolikost dragocena prednost, še zlasti v današnjem globaliziranem svetu.

Prenovljena socialna agenda Komisije, sprejeta 2. julija 2008, določa nov pristop k upravljanju sprememb v našem globalnem svetu, ki temelji na treh ključnih načelih: priložnostih, dostopu in solidarnosti. V večjezični Evropski uniji to pomeni, da: i) mora vsakdo imeti možnost ustreznega sporazumevanja, da lahko kar najbolje izkoristi svoje potenciale ter priložnosti moderne in inovativne Evropske unije; ii) mora vsakdo imeti dostop do ustreznega jezikovnega usposabljanja ali drugih sredstev, ki poenostavljajo sporazumevanje, da se prepreči ustvarjanje nepotrebnih jezikovnih ovir za življenje, delo ali sporazumevanje v EU; iii) je v duhu solidarnosti treba zagotoviti ustrezna sredstva sporazumevanja tudi tistim, ki se ne morejo učiti drugih jezikov, da se jim omogoči dostop do večjezičnega okolja.

Sporočilo Komisije iz leta 2005 z naslovom *Nova okvirna strategija za večjezičnost*¹ je potrdilo pomen jezikovne raznolikosti in pokazalo potrebo po širši politiki za spodbujanje večjezičnosti², kakor je priporočila skupina na visoki ravni za večjezičnost³. Izsledki te analize so bili potrjeni v postopku široko zastavljene posvetovanja⁴ iz let 2007–2008, ki je vključevalo spletno posvetovanje, med katerim je bilo zbranih 2 400 odgovorov, in dve posvetovalni skupini, ki sta poročali o prispevku večjezičnosti k medkulturnemu dialogu in o vlogi jezikov v gospodarstvu⁵.

---

¹ COM(2005) 596.

² Glej delovni dokument služb Komisije, priložen k temu sporočilu: *Seznam ukrepov Skupnosti na področju večjezičnosti*

³ Glej: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

⁴ http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages_en.html.

⁵ http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages_en.html.

Komisija se je posvetovala tudi z drugimi institucijami EU. Evropski parlament je pripravil številna zelo zanimiva poročila⁶, Komisija pa je za mnenje zaprosila tudi Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij⁷: Prva ministrska konferenca Sveta o večjezičnosti je potekala 15. februarja 2008, njen cilj pa je bil priprava podlage za oblikovanje širše politike.

Države članice so glavni nosilci odločanja na področju jezikovne politike, vključno z regionalnimi in manjšinskimi jeziki, ki jih izčrpno obravnava *Evropska listina o regionalnih ali manjšinskih jezikih* Sveta Evrope. Praktične odločitve v zvezi z jezikovnimi vprašanji pa sprejemajo tudi številne druge organizacije: izvajalci izobraževanja, regionalne in lokalne oblasti, socialni partnerji, mediji in storitveni sektor. Za zagotovitev doseganja skupnih ciljev Komisija ob upoštevanju načela subsidiarnosti sodeluje z državami članicami in zainteresiranimi stranmi ter jih bo podpirala pri njihovih prizadevanjih, zlasti s poenostavitvijo izmenjave dobrih praks.

Od leta 2002 Komisija v tem okviru sodeluje z državami članicami pri doseganju barcelonskega cilja, ki naj bi državljanom omogočil sporazumevanje še v dveh tujih jezikih poleg njihovega maternega jezika in ki naj bi se dosegel zlasti z razvojem kazalnika jezikovnega znanja⁸, določitvijo strateških ukrepov in oblikovanjem priporočil ter z vključitvijo znanja tujih jezikov med ključne kompetence za vseživljenjsko učenje⁹.

Na podlagi napredka iz prejšnjih let je cilj tega sporočila doseči kakovostni premik z oblikovanjem politike, ki bo imela široko podporo, bo vključujoča in bo presegala meje izobraževanja ter obravnavala jezike v širšem okviru agende EU na področju socialne kohezije in blaginje, ki sta dva glavna cilja lizbonske strategije.

2. IZZIVI VEČJE IN BOLJ RAZNOLIKE EU

Današnje evropske družbe se soočajo s hitrimi spremembami zaradi globalizacije, tehnološkega napredka in staranja prebivalstva. Večja mobilnost Evropejcev (10 milijonov Evropejcev dela v drugi državi članici) je pomemben znak teh sprememb. Ljudje imajo vse več stikov z ljudmi iz drugih držav, število ljudi, ki živijo in delajo zunaj svoje države izvora pa narašča. Takšen trend so dodatno povečale nedavne širitve EU. EU šteje 500 milijonov državljanov, 27 držav članic, 3 pisave in 23 uradnih jezikov, od katerih jih je nekaj razširjenih po vsem svetu. Poleg tega je del naše kulturne dediščine tudi 60 drugih jezikov, ki se govorijo v določenih regijah ali skupinah. K temu je treba prišteti še širok spekter jezikov naših

---

⁶ *Poročilo Evropskega parlamenta s priporočili Komisiji o evropskih regionalnih in manj razširjenih jezikih – manjšinski jeziki v EU – v okviru širitve in kulturne raznolikosti (A5-0271/2003); Resolucija Evropskega parlamenta o vključevanju priseljencev v Evropi s šolanjem in večjezičnim izobraževanjem (2004/2267(INI); Resolucija Evropskega parlamenta o novi okvirni strategiji za večjezičnost (2006/2083(INI).*

⁷ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cdr\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=EN in http://www.eesc.europa.eu/documents/opinions/avis_en.asp?type=en

⁸ COM(2005) 356; COM(2007) 184. 2006/962/ES.

⁹ COM (2003) 449, *Spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti: Akcijski načrt 2004–2006*; COM(2005) 596, *Nova okvirna strategija za večjezičnost*. Glej tudi *Poročilo o napredku izvajanja akcijskega načrta*, COM(2007) 554.

priseljencev. Po ocenah na ozemlju EU živi najmanj 175 različnih narodnosti¹⁰. Zaradi teh in drugih dejavnikov je življenje Evropejcev vse bolj mednarodno in večjezično.

Povečana jezikovna raznolikost je vir koristi in bogastva, vendar pa je lahko brez ustreznih politik tudi vir težav, saj lahko poglobi komunikacijsko vrzel med ljudmi različnih kultur ter poveča socialne razlike, kajti državljani z znanjem več jezikov imajo boljši dostop do kakovostnih življenjskih in delovnih pogojev kot državljani, ki govorijo le en sam jezik. Poleg tega lahko državljanom EU in podjetjem onemogoči, da bi v celoti izkoristili priložnosti, ki jih ponuja enotni trg, ter oslabi njihovo konkurenčnost v tujini. Večjezičnost lahko tudi ovira čezmejno upravno sodelovanje med državami članicami v EU in delovanje lokalnih storitev, kot npr. bolnic, sodišč, centrov za posredovanje dela itd.

Sedanji izziv je zmanjšati ovire, s katerimi se soočajo državljani EU in podjetja ter jim omogočiti, da bodo lahko izkoristili priložnosti, ki jih odpira večjezičnost. Prav tako je treba pokazati, da so jeziki lahko prednost, od katere ima koristi evropska družba kot celota.

3. CILJI

V središču tega Sporočila so ljudje, njihova sposobnost uporabe različnih jezikov, njihov dostop do kulture in dejavnega državljanstva, njihova možnost izkoristiti boljšo komunikacijo, vključenost ter boljše priložnosti za zaposlovanje in gospodarsko dejavnost. Zato je glavni cilj **izboljšanje ozaveščenosti o pomenu jezikovne raznolikosti v EU in priložnostih, ki jih ta prinaša, ter spodbujanje odpravljanja ovir za medkulturni dialog.**

S tega vidika je bistveni instrument barcelonski cilj – **sporazumevanje v maternem jeziku in dveh tujih jezikih**. Treba je okrepiti prizadevanja za doseg tega cilja za vse državljane.

Pomemben del evropske družbe še vedno ne more izkoriščati prednosti večjezičnosti (osebe z znanjem samo enega jezika, tisti, ki imajo težave že pri učenju prvega tujega jezika ali ki opustijo šolanje, starejši občani ali odrasli, ki so se nehali izobraževati itd.), zato so tudi tukaj potrebni konkretni ukrepi. Za obravnavo teh specifičnih skupin je treba poiskati nove rešitve na področju učenja, kot so na primer zabavno učenje („edutainment“), uporaba medijev in tehnologije ter kakovostne prevajalske in tolmaške storitve. Potrebna so dodatna prizadevanja za poenostavitev učenja jezikov odraslih in mladine v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter za prilagoditev učenja jezikov njihovim osebnim potrebam in načinom učenja.

Z usklajenimi prizadevanji in v okviru razpoložljivih sredstev je treba večjezičnost umestiti v različna politična področja EU, vključno z vseživljenjskim učenjem, zaposlovanjem, socialno vključenostjo, konkurenčnostjo, kulturo, mladino in civilno družbo, raziskavami in mediji. V naslednjih poglavjih so predstavljene bistvene značilnosti **vključujočega pristopa**, s katerim naj bi se področje uporabe večjezičnosti razširilo na socialno kohezijo in blaginjo ter s tem spodbujala uspešnost podjetij, vključno z MSP, konkurenčnost podjetij in trgovine, zaposljivost, integracija, dobro počutje ter dejavnosti v prostem času v vsakdanjem življenju posameznika in njegovem okolju.

---

¹⁰ Eurostat: *Evropa v številkah: Eurostat Yearbook 2006–2007*, Luksemburg 2007.

4. VEČJEZIČNOST ZA MEDKULTURNI DIALOG IN SOCIALNO KOHEZIJO

Vsak nacionalni, regionalni, manjšinski jezik in jezik priseljencev, ki se govori v Evropi, doda svojo značilnost naši skupni kulturni dediščini. To je treba deliti in tako spodbujati dialog in medsebojno spoštovanje. V nekaterih delih EU državljani ob nacionalnih jezikih uspešno uporabljajo regionalne ali manjšinske jezike ter dobro govorijo tudi tuje jezike. Ljudje z znanjem več jezikov so zelo pomembni, saj so vez med različnimi kulturami.

4.1. Uveljavljanje vseh jezikov

V času povečane mobilnosti in priseljavanja je obvladanje nacionalnih jezikov bistveno za uspešno vključevanje v družbo in dejavno državljanstvo. Govorci tujih jezikov morajo zato jezik države gostiteljice vključiti v svojo jezikovno kombinacijo „ena plus dva“.

Nekateri jezikovni viri so v naši družbi še neizkoriščeni: treba je dati večji pomen hkratni prisotnosti več maternih jezikov in drugim jezikom, ki se govorijo v družinskem ali lokalnem okolju. Učenci z več maternimi jeziki – naj gre za jezike EU ali jezike tretjih držav – so izziv za šole, saj morajo te poučevati jezik poučevanja kot drugi jezik¹¹, hkrati pa so lahko spodbuda sošolcem za učenje tujih jezikov in zanimanje za druge kulture.

Za spodbujanje ustvarjanja tesnejših vezi med skupnostmi je svetovalna skupina Komisije za večjezičnost in medkulturni dialog¹² razvila pojem „osebnega posvojenega jezika“, ki ga bi bilo koristno poglobiti¹³.

4.2. Premagovanje jezikovnih ovir v lokalnem okolju

Ena od osnovnih značilnosti državljanstva je, da lahko prebivalci lokalnih skupnosti koristijo razpoložljive storitve in prispevajo k življenju svojih sokrajanov ali someščanov.

Turisti, tuji delavci, študentje in priseljenci se pogosto znajdejo v lokalnih skupnostih z omejenim znanjem lokalnega jezika. Nekateri skupnosti dajejo na razpolago bistvene življenjske informacije v različnih jezikih in zaposlujejo ljudi z znanjem tujih jezikov kot kulturne posrednike in tolmače, da bi izboljšali dostop do storitev in zagotovili neproblematično integracijo. Še zlasti pomembne izkušnje z odzivanjem na potrebe tujcev, ki ne govorijo lokalnega jezika, imajo evropska metropolitanska območja in turistična središča. Komisija temu vprašanju pripisuje velik pomen, zato bo spodbujala širjenje dobrih praks na tem področju¹⁴.

Za poenostavitev čezmejnega izvajanja in prejemanja storitev bodo enotne kontaktne točke, ki bodo v skladu z Direktivo o storitvah¹⁵ ustanovljene na nacionalni ravni do konca leta 2009,

---

¹¹ COM(2008) 423 konč., zelena knjiga. *Migracije in mobilnost: izzivi in priložnosti za izobraževalne sisteme v EU*

¹² Za obeleženje evropskega leta medkulturnega dialoga 2008 je Komisija ustanovila skupino izobražencev za medkulturni dialog, ki ji predseduje Amin Maalouf in katere naloga je opredeliti prispevek večjezičnosti. Poročilo skupine je na voljo na: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_sl.html.

¹³ „Jezik, ki bi se ga intenzivno učilo, tekoče govorilo in pisalo (...) Njegovo učenje bi spremljalo spoznavanje ene ali več držav, kjer se ta jezik uporablja, književnosti, kulture, družbe in zgodovine, povezanih s tem jezikom in njegovimi govorcii.“

¹⁴ Predhodno mnenje Odbora regij http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cdr\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=EN

¹⁵ Direktiva 123/2006/ES o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, 27.12.2006, str.36).

pozvane k zagotavljanju potrebnih informacij izvajalcem in prejemnikom storitev v različnih jezikih.

Posebno pomembno je področje sodnega prevajanja in tolmačenja¹⁶. Glede na vse večjo poklicno in fizično mobilnost državljanov EU med državami članicami se pričakuje povečanje povpraševanja po teh storitvah, saj narašča število sodnih obravnav, ki vključujejo osebe z omejenim znanjem jezika sodišča.

Za približanje večjezičnosti državljanom bo Komisija strateško uporabljala ustrezne programe in pobude EU¹⁷:

- *izvajala bo kampanje za ozaveščanje o koristih jezikovne raznolikosti in učenja jezikov za medkulturni dialog*
- *z jezikovnimi kazalniki in raziskavami Eurobarometer bo spremljala znanje jezikov pri državljanih*
- *v sodelovanju z državami članicami bo uresničevala izmenjavo dobre prakse, usposabljala bo sodne tolmače in prevajalce, jih povezovala v mreže ter razvijala posebna prevajalska orodja za dostop do dokumentov, da bi se izboljšal dostop do sodstva*

Države članice se poziva, da:

- *ustanovijo enotne kontaktne točke v skladu z Direktivo o storitvah, ki bodo nudile informacije v različnih jezikih za izboljšanje čezmejnega opravljanja storitev*
- *poenostavijo dostop do ciljanih tečajev jezikov države gostiteljice za tujce*

5. VEČJEZIČNOST IN BLAGINJA

Jeziki lahko dajo konkurenčno prednost gospodarstvu EU. Podjetja, ki poslujejo v več jezikih, dokazujejo, da lahko jezikovna različnost in naložbe v jezike ter medkulturne kompetence pozitivno vplivajo na blaginjo in koristijo vsem.

Poslovni forum za večjezičnost¹⁸ je oblikoval priporočila za spodbujanje konkurenčnosti in izboljšanje zaposljivosti z učinkovitejšim upravljanjem jezikovne raznolikosti. Na forumu je bilo poudarjeno, da se večja pomen razvijajočih se gospodarstev, kot so Brazilija, Rusija, Indija in Kitajska, za podjetja EU. Da bo EU lahko konkurenčna na teh trgih, je potrebno znanje ustreznih jezikov. Treba je torej vključiti večjezičnost v vse strategije za razvoj človeškega kapitala¹⁹.

¹⁶ COM(2008) 329 konč., *Za evropsko strategijo na področju e-pravosodja*.

¹⁷ Priloženi delovni dokument služb Komisije: *Seznam ukrepov Skupnosti na področju večjezičnosti je pregled obstoječih ukrepov in programov za spodbujanje večjezičnosti*.

¹⁸ *Znanje jezikov povečuje uspešnost podjetij (Companies work better with languages)*, julij 2008 http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm

¹⁹ COM(2008) 394 konč., *Najprej pomisli na male. Zakon o malih podjetjih za Evropo*.

5.1. Jeziki in konkurenčnost

Po ocenah iz študije Komisije o vplivu pomanjkanja znanja tujih jezikov v podjetjih²⁰ na gospodarstvo EU se 11 % MSP izvoznikov EU sooča z izgubami zaradi jezikovnih ovir. Vodilno vlogo poslovnega jezika v svetu ima angleščina, vendar pa so za pridobitev *konkurenčne prednosti podjetij EU* in osvajanje novih trgov pomembni drugi jeziki. Znanje jezikov je koristno pri vseh dejavnostih, ne le pri prodaji in trženju. Vsa podjetja imajo stike z različnimi kategorijami izvajalcev storitev in dobaviteljev z zgornjega dela verige. Vendar pa, zlasti ko gre za MSP, pogosto nimajo znanja in izkušenj ter virov, da bi vključila jezike v svoje poslovne načrte.

Zaposleni z znanjem več jezikov potrebujejo ustrezno usposabljanje v jeziku podjetja, poleg tega pa si morajo podjetja prizadevati za iskanje kreativnih načinov uporabe jezikovnih virov, razpoložljivih a pogosto skritih, svojih zaposlenih.

Kakor je bilo ugotovljeno na poslovnem forumu, bi lahko poslovna združenja predlagala strategije za izboljšanje znanja jezikov, prilagojene različnim funkcijam. Takšne strategije za upravljanje jezikov bi poleg tega pozitivno vplivale na „jezikovno industrijo“, ki zagotavlja prevajalske in tolmaške storitve ter razvija večjezično tehnologijo. Prav tako bi bile v njihovem interesu naložbe v jezikovno usposabljanje ter ustanovitev javno-zasebnih partnerstev z nacionalnimi in lokalnimi oblastmi, ki bi zagotavljala podporo poslovni skupnosti, zlasti MSP, za financiranje jezikovnih tečajev in razvoj drugih metod za izboljšanje jezikovnih strategij.

5.2. Jeziki in zaposljivost

Možnosti za boljšo zaposlitev so z znanjem jezikov in medkulturnimi kompetencami večje. Znanje več tujih jezikov je konkurenčna prednost: podjetja vedno bolj zahtevajo znanje številnih jezikov, da bi lahko poslovala v drugih državah EU in tujini. Kdor obvlada več jezikov, lahko izbira med več ponudbami za delovna mesta, tudi za tista v tujini, *pomanjkanje* znanja jezikov pa je po ugotovitvah glavna ovira za zaposlitev v tujini²¹. Izkušnje kažejo, da znanje več jezikov spodbuja kreativnost in inovativnost: Ljudje, ki govorijo različne jezike, se zavedajo, da se težave rešujejo na različne načine glede na jezikovno in kulturno ozadje, ter lahko te izkušnje uporabijo pri iskanju novih rešitev.

Sheme mobilnosti, kot tiste, ki jih podpirata Program za vseživljenjsko učenje in program Mladi v akciji, bi morale biti široko dostopne državljanom EU²². Študij ali delo v tujini sta med najučinkovitejšimi načini učenja tujih jezikov in vzpostavljanja stikov z drugimi kulturami. Študenti Erasmus izboljšanje znanja jezikov vidijo kot glavno korist svojega študijskega bivanja v tujini. V programih izobraževanja in usposabljanja je treba čim bolj uporabljati izmenjave, partnerstva in e-sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami drugih držav.

---

²⁰ CILT, *Vpliv pomanjkanja znanja tujih jezikov v podjetjih na evropsko gospodarstvo (Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise)*, 2007, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html

²¹ COM(2007) 773 konč., *Mobilnost, instrument za nova in boljša delovna mesta: Evropski akcijski načrt za poklicno mobilnost (2007–2010)*.

²² *Vsem zagotoviti dostop do mobilnosti pri izobraževanju (Making learning mobility an opportunity for all)*, julij 2008 http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf

Komisija bo:

- *spodbujala mobilnost med študenti, vajenci, delavci in mladimi podjetniki*
- *razširjala izsledke tekočih študij o povezavi med znanjem jezikov, kreativnostjo in inovativnostjo*
- *za podjetja ustanovila stalno platformo za izmenjavo najboljših praks, v okviru katere se bodo zbirale pomembne informacije iz gospodarstva, od socialnih partnerjev, iz trgovinskih organizacij, trgovinskih zbornic, organizacij za pospeševanje trgovine, šol ter drugih izobraževalnih ustanov.*

Države članice se poziva, da:

- *priznajo in spodbujajo učenje jezikov zunaj formalnega izobraževalnega sistema*
- *organizacije za pospeševanje trgovine spodbujajo k oblikovanju posebnih programov, zlasti za MSP, ki bodo vključevali jezikovno usposabljanje*
- *dopolnijo programe mobilnosti EU s posebno podporo na nacionalni in lokalni ravni*

6. VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Od napredka pri doseganju cilja „materni jezik plus dva“ imajo koristi večinoma študenti v splošnem izobraževanju, medtem ko v poklicnem usposabljanju jezikovnega izobraževanja ni ali je zelo omejeno. Glede na manjše število mladih, ki nadaljujejo z izobraževanjem in da bi v jezikovno izobraževanje vključili čim več državljanov, je treba bolj poudariti posodabljanje jezikovnega znanja odraslih skozi vse življenje. Hkrati je treba razširiti izbor poučevanih jezikov, da se posameznikom omogoči učenje tistih jezikov, ki jih še posebno zanimajo.

6.1. Več možnosti za učenje več jezikov

Dve predhodni sporočili Komisije²³ določata strateške cilje in prednostne naloge za učinkovito poučevanje širokega spektra jezikov od zgodnjih let. Ti cilji in prednostne naloge so še zmeraj veljavni in jih je treba še naprej uresničevati. Večina držav članic med leti 1999 in 2005 sicer povečala jezikovno ponudbo v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju, vendar je ta ukrep zadeval zlasti angleščino²⁴. V skoraj polovici držav članic učenci še zmeraj nimajo možnosti učenja dveh jezikov med obveznim šolanjem²⁵, položaj pa je še slabši pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju²⁶. Jeziki pogosto štejejo za zahteven

²³ COM (2003) 449, *Spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti: Akcijski načrt 2004 – 2006*; COM(2005) 596, *Nova okvirna strategija za večjezičnost*. Glej tudi *Poročilo o napredku izvajanja akcijskega načrta*, COM(2007) 554.

²⁴ M. Strubell et al., *Raznolikost poučevanja jezikov v Evropski uniji, 2007 (The diversity of language teaching in the European Union, 2007, poročilo za Evropsko komisijo, GD EAC)* http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html

²⁵ Eurydice, *Ključni podatki o poučevanju jezikov v šolah po Evropi (Key Data on Teaching Languages at School in Europe, 2005)* <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/showPresentation?pubid=049EN>.

²⁶ Tematski pregled, Cedefop, http://www.trainingvillage.gr/etv/Information_resources/NationalVet/Thematic/.

predmet in so pomemben dejavnik šolskega neuspeha. Potrebna so prizadevanja za spodbuditev učencev in prilagoditev metod poučevanja njihovim potrebam. Za zagotovitev medsebojnega razumevanja in osnovnega sporazumevanja v različnih jezikih je treba natančneje proučiti pomen pasivnega znanja jezikov ter izboljšati metode učenja jezikov. Učencem poklicnega izobraževanja in usposabljanja je treba omogočiti dostop do jezikovne ponudbe, ki bo usmerjena k praksi, prilagojena njihovemu poklicu in relevantna za njihovo zaposlitev. Univerze morajo študentom omogočiti pridobitev dobrih jezikovnih kompetenc ne glede na področje njihove specializacije, da bi lahko iskali zaposlitev v tujini.

Pri odraslih je večja možnost, da bodo znali le en jezik, zlasti če so njihove kvalifikacije nižje in njihov poklic slabši. Kot glavna razloga za to, da se ne učijo jezikov, ti pogosto navajajo pomanjkanje časa in motivacije ter neprožno ponudbo. Izboljšanje jezikovne ponudbe za odrasle je torej eden od posebnih izzivov²⁷. Pri učenju jezikov zunaj okvira formalnega izobraževanja je treba bolj uporabljati medije, nove tehnologije ter kulturne in rekreativne dejavnosti.

Potrebna so dodatna prizadevanja za povečanje števila poučevanih jezikov, zlasti glede drugega tujega jezika, pri čemer je treba upoštevati lokalne potrebe (obmejne regije, soobstoje skupnosti z različnimi jeziki itd.). Z organizacijskimi izzivi zagotavljanja širše izbire jezikov bi se lahko spoprijemali z uporabo novih tehnologij (spletno učenje na razdaljo, videokonference v razredih in virtualne izmenjave) ter z ustvarjanjem mrež med šolami in izvajalci izobraževanja, partnerstvi z lokalnimi zainteresiranimi stranmi in tesnim povezovanjem s tujimi institucijami.

6.2. Učinkovito poučevanje jezikov

Komisija je pred nedavnim sprejela sporočilo o evropskem sodelovanju na področju šolstva²⁸ ter pozdravlja priznanje ključne vloge učiteljev pri izboljševanju znanja jezikov in medkulturnih kompetenc v sklepih Sveta o medkulturnih kompetencah²⁹ in večjezičnosti³⁰. Bistveno je, da se učiteljem omogoči bivanje v tujini za izpopolnjevalne v jezikih, ki jih poučujejo, in izboljšanje njihovih medkulturnih kompetenc³¹. Mobilnost učiteljev je zelo slaba zaradi: omejenega dostopa do učiteljskega poklica v tujini, pomanjkanja spodbud za učiteljski poklic ali celo zapostavljanje učiteljskega poklica in, ne nazadnje, neprožnih sistemov dvostranskih in večstranskih izmenjav. Vsi ti dejavniki večino učiteljev odvrta od oddaje vloge³².

Razvoj zadnjih pet let kaže, da se je uvajalo učenje jezikov v osnovnošolsko izobraževanje, poučevanje nejezikovnih predmetov v tujem jeziku pa se je razširilo, zlasti v srednješolskem izobraževanju. V številnih ustanovah jezike poučujejo osebe, ki nimajo jezikovne izobrazbe in

---

²⁷ Inovativne projekte na tem področju financirata Program za vseživljenjsko učenje in Evropski socialni sklad.

²⁸ COM(2008) 425, Krepitev kompetenc za 21. stoletje: agenda za evropsko sodelovanje v šolstvu

²⁹ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC1.pdf.

³⁰ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC-MULTILIN.pdf.

³¹ P. Franklin et al., *Jeziki in kulture v Evropi (Languages and Cultures in Europe (LACE))* http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

³² Williams, Strubell et al., *Opredelevitev in odprava ovir za mobilnost učiteljev tujih jezikov (Detecting and Removing Obstacles to the Mobility of Foreign Language Teachers)*, 2006, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

ki nimajo zmeraj tekočega znanja jezikov, ki jih poučujejo. Tem osebam je treba zagotoviti ustrezno usposabljanje na področju metod poučevanja jezikov.

V novejših raziskavah sta bili poudarjeni še dve drugi značilnosti jezikovnega usposabljanja. Učitelji nacionalnih jezikov se vse pogosteje soočajo z razredi učencev z različnimi maternimi jeziki, zato bi potrebovali usposabljanje v tehnikah za poučevanje maternega jezika kot drugega ali tujega jezika. Pri manj razširjenih jezikih zaradi pomanjkanja učiteljev šole pogosto zaposlujejo neusposobljeno osebje, zato so potrebni ukrepi za podporo in izboljšanje didaktične usposobljenosti.

Komisija bo:

- *uporabljala programe EU za podporo poučevanja več jezikov z vseživljenjskim učenjem, mobilnosti učiteljev in učencev, usposabljanja učiteljev jezikov, šolskih partnerstev ter raziskav in razvoju inovativnih metod, prilagojenih različnim ciljnim skupinam.*
- *izdelala seznam najboljših praks pri učenju in poučevanju jezikov na področju večjezičnosti in ga dala na voljo državam članicam*

Države članice se poziva, da:

- *vsem zagotovijo resnične možnosti za pridobitev kompetenc v nacionalnih jezikih in dveh drugih jezikih*
- *povečajo število poučevanih jezikov, da se omogoči individualna izbira in prilagoditev ponudbe poučevanih jezikov lokalnim potrebam*
- *izboljšajo usposabljanje za vse učitelje in druge osebe, vključene v poučevanje jezikov*
- *spodbujajo mobilnost med učitelji jezikov za izboljšanje njihovega znanja jezikov in medkulturnih kompetenc*

7. MEDIJI, NOVE TEHNOLOGIJE IN PREVAJANJE

Uporaba jezikov in drugih komunikacijskih orodij je pomemben del kompetenc, potrebnih v današnji globalizirani Evropi. Vsakdo mora imeti možnost učinkovitega sporazumevanja v razširjeni Evropski uniji, ne le tisti, ki že govorijo več jezikov, ampak tudi tisti, ki znajo le en jezik ali tisti s slabšim znanjem jezikov.

Mediji, nove tehnologije ter človeške in strojne prevajalske storitve lahko vse večjo raznolikost jezikov in kultur v EU približajo državljanom in zagotovijo sredstva za premagovanje jezikovnih ovir. Imajo lahko pomembno vlogo pri preprečevanju nastajanja takšnih ovir, poleg tega pa državljanom, podjetjem ter nacionalnim upravam omogočajo, da izkoristijo priložnosti, ki jih prinašata enotni trg ter globalizirano gospodarstvo. Takšna prizadevanja podpirata zlasti okvirni program za razvoj in raziskave ter program Media. Mediji lahko močno spodbujajo medkulturni dialog z odražanjem celovitejše podobe naše

družbe, ki jo zaznamuje raznolikost. Zato so lahko dober vir neformalnega učenja jezikov, kot sta „zabavno učenje“ in gledanje podnaslovljenih filmov³³.

V globaliziranem e-gospodarstvu in ob naraščajočem številu informacij v vseh možnih jezikih je treba državljanom prek interneta in prenosnih naprav zagotoviti dostop do informacij zunaj nacionalnih in jezikovnih ovir ter uporabo teh informacij. Na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) je treba upoštevati pomen jezikov in spodbujati ustvarjanje vsebin v več jezikih. Ta splošni cilj podpira pobuda i2010 – politični okvir za informacijsko družbo – katere eden izmed ciljev je ustvariti enoten evropski informacijski prostor z zagotavljanjem nemotenega dostopa do storitev na podlagi IKT ter izboljšanjem pogojev za ustvarjanje bogate, večjezične vsebine.

Dialog z državljani je interaktiven proces. Na tem področju so institucije EU razvile uporabo tehnologije, ki omogoča tolmačenje v številne jezike ter sporazumevanjem na daljavo in s širšim občinstvom. Glavna orodja, ki so na voljo na trgu, so videokonference, spletne klepetalnice ter prenašanje konferenc in dogodkov po spletu. Treba je spodbujati naložbe v nadaljnji razvoj in uporabo teh tehnologij.

Človeško in strojno prevajanje sta pomemben del politike večjezičnosti, saj lahko izboljšata izmenjavo informacij med nacionalnimi organi ter čezmejno upravno sodelovanje. Na primer, cilj Informacijskega sistema za notranji trg³⁴ (IMI) je državam članicam omogočiti izmenjavo informacij v vseh uradnih jezikih EU ter tako podpreti predpisano upravno sodelovanje na različnih področjih zakonodaje EU³⁵. Strojno prevajanje se uporablja tudi za izboljševanje preglednosti pri postopkih javnih naročil in postopkih Evropskega patentnega urada.

Človeško prevajanje je seveda tudi pomemben način spoznavanja drugih kultur. Kot je dejal Umberto Eco: „Prevod je jezik Evrope“. Evropska kulturna dediščina vključuje mojstrovine, prvotno napisane v različnih jezikih, vendar vsem znane zaradi dolgoletne tradicije literarnega prevajanja. To je treba okrepiti, da se širšemu občinstvu zagotovi dostop do del, napisanih v drugih, zlasti manj razširjenih jezikih. Komisija bo proučila, kako bi se lahko najboljše izkoristile sinergije med pobudami in programi za podporo prevajanju³⁶ za poenostavitev dostopa do naše skupne kulturne dediščine in spodbujanje razvoja evropskega javnega prostora.

Komisija bo:

- *podpirala podnaslavljanje in kroženje evropskih medijskih produkcij*
- *podpirala projekte za razvoj in širjenje jezikovnih in komunikacijskih tehnologij*
- *organizirala konferenco o pomenu prevajanja za spodbujanje odprtosti, razumevanja in dialoga med kulturami*

³³ Študija o potrebah in praksi evropske avdiovizuelne industrije glede sinhronizacije in podnaslavljanja (Study on the needs and practice of the European audiovisual industry in respect of dubbing and subtitling).

³⁴ http://ec.europa.eu/information_society/media/overview/evaluation/studies/index_en.htm

³⁵ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L 255, 30.9.2005, str. 22) ali Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, 27.12.2006, str. 36).

³⁶ Kot je na primer program Kultura.

- skupaj z državami članicami razširila področje uporabe informacijskega sistema za notranji trg (IMI) na več reguliranih poklicev ter podprla zahteve upravnega sodelovanja iz direktive o storitvah

Države članice se poziva, da:

- skupaj z zainteresiranimi stranmi prek medijev – zlasti s podpiranjem podnaslavljanja filmov – spodbujajo večjezičnost in kroženje kulturnih del po Evropi
- spodbujajo nadaljnji razvoj in uporabo novih tehnologij za podporo večjezičnosti

8. ZUNANJA RAZSEŽNOST VEČJEZIČNOSTI

Pomen prispevka večjezičnosti k medkulturnemu dialogu se vedno bolj priznava v zunanjih odnosih EU³⁷. Jezikovna raznolikost ni značilna le za EU, zato bi lahko naše izkušnje z upravljanjem raznolikosti in spodbujanjem učenja jezikov v prid izkoristili pri odnosih z drugimi državami. S tem v zvezi je Evropski parlament opozoril na dejstvo, da se nekateri jeziki EU, imenovani svetovni jeziki³⁸, govorijo tudi na različnih celinah v številnih državah, ki niso članice EU; ti jeziki ustvarjajo pomembno vez med ljudmi in narodi različnih regij sveta.

Glavni cilj zunanje razsežnosti večjezičnosti je v celoti uresničiti potencial jezikov EU, ki se govorijo v tretjih državah, spodbujati poučevanje in učenje jezikov EU v tujini in jezikov držav, ki niso članice EU, v Evropski uniji, in sicer z izmenjavami strokovnega znanja in dobrih praks ter v okviru skupnih interesnih skupin. V tej smeri so že bili sprejeti konkretni ukrepi v obliki skupnih izjav z državami, ki niso članice EU.

Komisija bo:

- vzpostavljala partnerstva in krepila sodelovanje na področju večjezičnosti z državami, ki niso članice EU, ob upoštevanju priložnosti, ki jih prinašajo tisti evropski jeziki, ki so razširjeni po vsem svetu
- spodbujala poučevanje in učenje vseh jezikov EU v tujini

Države članice se poziva, da:

- še bolj podprejo ustvarjanje mrež in sodelovanje med ustreznimi institucijami za boljše spodbujanje učenja jezikov EU v tujini

³⁷ Dogovorjeni sklepi tretje evro-sredozemske konference kulturnih ministrov, Atene, 29.–30. maja 2008; Izjava predsedstva na konferenci z naslovom *Nove paradigme, novi modeli – kultura v zunanjih odnosih EU*, Ljubljana, 13.–14. maj, http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/kulturno_sodelovanje/nove_paradigme_novi_modeli_kultura_v_zunanjih_odnosih_eu/.

³⁸ Evropski parlament je priznal „strateški pomen evropskih svetovnih jezikov kot sredstva sporazumevanja, solidarnosti, sodelovanja ter gospodarskih naložb“ in na podlagi tega priporočil, da ta pojem postane „ena glavnih političnih smernic evropske politike večjezičnosti“ – resolucija Evropskega parlamenta o novi okvirni strategiji za večjezičnost (2006/2083(INI)).

9. IZVAJANJE

V politiko večjezičnosti so vpletene številne zainteresirane strani na lokalni, regionalni, nacionalni ravni ter ravni EU. Komisija bo izvajala strukturiran dialog na petih področjih:

- (1) Sodelovala bo z državami članicami v okviru programa Izobraževanje in usposabljanje 2010 prek odprte metode koordinacije ter se zavzemala za krepitev večjezičnosti v novem strateškem okviru za sodelovanje po letu 2010. V ta namen bo razširila pristojnosti delovne skupine za jezike, da bi bili zajeti vsi vidiki večjezičnosti.
- (2) Vzpostavila bo platformo za medije, kulturne organizacije in druge zainteresirane strani civilne družbe, za prirejanje razprav ter izmenjavo praks za spodbujanje večjezičnosti in medkulturnega dialoga.
- (3) Na podlagi izkušenj s poslovnim forumom bo ustanovila stalen okvir za sodelovanje z ustreznimi zainteresiranimi stranmi.
- (4) Zbirala in razširjala bo dobre prakse ter sistematično spodbujala ustvarjanje sinergij med zadnjimi tremi forumi. Redno bo preverjala napredek, med drugim z organizacijo bionalne konference o jezikih EU.
- (5) Vključevala bo večjezičnost v ustrezne politike EU in izvajala zgoraj navedene ukrepe.

10. SKLEPI

Komisija poziva države članice in druge institucije EU, da sprejmejo vključujoč politični okvir za večjezičnost, ki je predstavljen v tem sporočilu, in ga izvajajo na najustreznejši ravni.

Komisija bo leta 2012 v sodelovanju z državami članicami izvedla splošni pregled.